

*LA FI DEL MÓN O “EL MÓN, SENS DUBTE,
NO AGUANTARÀ GAIRE MÉS” (FRAGMENTS)*

Jura Soyfer

(Traducció de l'alemany i nota introductòria per Elija Lutze*)

Jura Soyfer va nèixer el 8 de desembre de 1912 dins d'una família jueva a Khàrkiv (Ucraïna), on va passar la infància fins que la família es mudà el 1920 a Àustria, concretament a Viena, arran de la Revolució Russa.

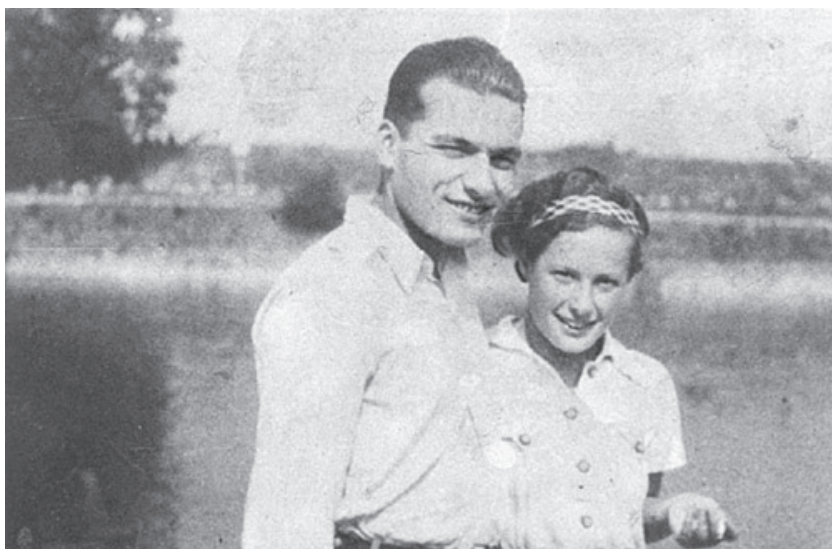
Ja de jove mostra la seua preocupació política: encara a l'institut comença a llegir publicacions socialistes, es fa marxista i s'adhereix a l'Associació d'Alumnes Socialistes, on publica els seus primers poemes. El 1929 s'uneix al Cabaret Polític dels Socialdemòcrates, on agafa primeres experiències amb l'escriptura escènica, i el 1930 es matricula a la Universitat de Viena per estudiar Literatura i Història; comença a escriure sàtires polítiques i altres textos en diferents periòdics polítics i demana la politització del teatre, que el teatre siga més que un mer entreteniment, igual com Bertolt Brecht.

Els seus anys més creatius, en els quals escriu en tots els gèneres (com a periodista, crític literari, poeta, novel·lista, dramaturg...), són alhora un temps de gran revolta: el 1933 viu l'ascens al poder de Hitler a Alemanya i el 1934 l'aixecament de febrer amb els conflictes armats entre

---

* Elija Lutze va nèixer el 1991 a Bonn (Alemanya). Des de fa gairebé una dècada viu a la Marina Alta, on se li ha despertat l'interès pel plurilingüisme i la traducció literària. Després del grau en Traducció a la Universitat de València, així com estades d'estudi a la UAB a Catalunya i la UdeA a Colòmbia i un postgrau d'ensenyament de català, actualment treballa com a lector de català i traducció a la Universitat de Leipzig, a Alemanya. Fins ara ha traduït textos científics i literaris, com ara el llibre *Studying Religion: An Introduction* de McCutcheon a l'alemany i una part de la novel·la *Four Ways to Forgiveness* al català. El seu projecte de fi de màster se centra en la recerca en didàctica de la llengua catalana.

socialdemòcrates i socialistes d'una banda i la dictadura feixista –que tenia el suport de Mussolini, però era enemiga dels nacionalsocialistes, els quals pretenien la unió d'Àustria i Alemanya– proclamada el mateix any de l'altra, a conseqüència del qual s'uneix al Partit Comunista prohibit; als vint-i-tres anys comença la Guerra Civil espanyola i comença a escriure una obra que tractava de Hitler, de la qual no ens queda cap esborrany; als vint-i-cinc anys els nacionalsocialistes ocupen Àustria, que passa a unir-se al tercer *Reich*. Un dia després de l'annexió d'Àustria, Soyfer intenta fugir a Suïssa i el deté la policia austríaca.

Jura Soyfer i la seua amiga Maria Szésci

El porten al camp de concentració de Dachau, on continua escrivint (la coneguda «Cançó de Dachau»), i després al camp de Buchenwald. Els seus pares, des dels Estats Units, aconsegueixen obtenir un permís perquè el deixin en llibertat, però el 16 de febrer de 1939, encara al camp de concentració, mor de febre tifoide a sols vint-i-sis anys.

Aquesta obra, *La fi del món* (1936), és la primera obra de teatre de Jura Soyfer. Porta com a subtítol “El món, sens dubte, no aguantarà gaire més”, una referència directa al refrany de la «Cançó del cometa», que el dramaturg austríac Johann Nestroy va incloure el 1833 en una de les seues obres de teatre. Aquesta cançó lamenta la decadència del món i la follia dels éssers humans i prediu la fi del món produïda per

l'impacte d'un cometa. L'obra de Soyfer comença en aquest mateix punt: a causa dels éssers humans, que han descompassat l'harmonia de les esferes, un cometa és enviat per a netejar la Terra de la humanitat, la qual se'ns mostra (en tota la seua follia i estupidesa) just abans de l'apocalipsi. Així doncs no sols la idea de l'harmonia de les esferes, sinó també el mateix protagonista, el professor erudit Guck, ens recorda un poc al Faust de Goethe.

Quant a la traducció, cal dir que he traduït aquesta obra, però no l'he adaptada pas, és a dir, no he portat a l'actualitat elements de referència històrica i local (com ara, el *Führer* a Alemanya, aparells obsolets com els telègrafs, Viena, etc.) perquè formen tot un conjunt i permeten una lectura històrica de l'obra; si hagués canviat un dels elements (per exemple, substituir els missatges dels telègrafs per SMS o *whatsapps*), hauria hagut de canviar també altres elements com el *Führer*. És temptador adaptar una obra com aquesta, portar la crítica d'aleshores a la crítica de la nostra realitat (i, de pas, ridiculitzar algun polític actual, igual com ell va fer burla de Hitler); malgrat això, pense que una adaptació semblant només s'hauria de fer conjuntament amb el mateix director teatral que vulga muntar l'obra. A més a més, pense que les referències històriques no entrebanquen ara per ara la interpretació i el gaudi de l'obra ni la crítica universal feta per l'autor.

Així doncs, em plau presentar-vos les primeres deu pàgines (que corresponen als quadres 1 a 4; del segon quadre, només se'n coneix el títol) d'aquesta primera traducció d'una obra de Soyfer al català, que, a parer meu, no sols és una aportació ben valuosa a la literatura catalana, sinó que em convenç justament per l'optimisme de l'autor, plasmat particularment en aquesta obra, que és capaç de trobar fe en la bondat malgrat els temps que vivia. En aquests temps foscos que vivim actualment també ens caldria, pense, un poc d'optimisme i il·lusió (sempre acompanyats pel pensament crític) que ens il·luminen el camí per a tirar endavant.

Referències bibliogràfiques

BADIA, G. & KREISSLER, F. (1982): "Jura Soyfer, cet inconnu" (pròleg), dins Soyfer, J., *Astoria suivi de La fin du monde*. Paris: Publications de l'Université de Rouen et du Havre. Trad. per G. Badia.

La fi del món

«El món, sens dubte, no aguantarà gaire més»
(Entre cel i terra)

PRIMER QUADRE

Pròleg al cosmos

El fons de l'escena és un cel nocturn amb estels. El Sol, una dona imponent i corpulenta¹ en colors vius, dirigeix el ball dels planetes. Mart, Venus i Saturn ballen al voltant del Sol girant sobre llurs propis eixos. Venus és la més a prop del Sol dels tres, Saturn el més allunyat.

Vals planetari²

Un vals anglès, el ballen molt lentament i dignificats.

*A l'univers l'astre vola,
mentre la frescor l'envolta.*

*Gira al voltant del propi eix
i cap al Sol es dirigeix.*

*Es guarda la distància,
d'acord amb la decència.*

*Tres pi quadrat per quatre zeta
sumat a dos x més i grega:*

*Aquesta regla atensem
i de res no ens preocupem.*

*SOL els indica amb la batuta que paren. Els planetes interrompen
llurs òrbites: Alto! A les vostres posicions!*

SATURN un planeta vell i esquerp: Què heu dit?

MART un planeta colèric: Que heu dit «Alto»?

*VENUS un planeta eròtic: Però què us creieu? Que estem a l'assaig
general? El primer dia de la creació? Que podeu dir-nos «Alto!» així
com si res enmig de la infinitud?*

SATURN: El Sol pateix d'un colp de sol.

SOL: Silenci al cosmos! Però sí tinc raons per dir-vos que pareu!

MART: Vinga, a veure què dieu ara.

---

1 Nota del traductor: En alemany, el Sol és femení i la Lluna és masculina. Per tant, les explicacions corresponen al gènere que aquests astres tenen assignats en alemany.

2 Nota del traductor: El vals anglès és un vals lent amb una disposició rítmica de tres. Per això he marcat cadascuna de les tres síl·labes agudes de cada vers en cursiva, encara que trenque l'accentuació normal del català. Escolteu, per exemple, el començament d'aquesta cançó: <https://youtu.be/GSXZrXh8IIY>

Der Weltuntergang**

»Die Welt steht auf kein' Fall mehr lang...«
(Zwischen Himmel und Erde)

ERSTES BILD

Prolog im Kosmos

Der Hintergrund der Szene ist ein bestirnter Nachthimmel. Die Sonne, eine beleibte, imposante Dame in lebhaften Farben, dirigiert den Tanz der Planeten. Mars, Venus und Saturn tanzen, sich dabei um die eigene Achse drehend, um die Sonne herum. Venus ist von den dreien der Sonne am nächsten, Saturn von ihr am weitesten entfernt.

Planeten-Walzer

Sehr langsam und würdig, English-Waltz.

Es schwebt im Kosmos der Planet,
Von Weltraumkälte scharf umweht.

Er dreht sich dabei um die eig'ne Achs'
Und um die Sonne nachts und tags.

Der Abstand wird genau gewahrt,
So will's die gute Lebensart –

Vier pi quadrat mal a hoch drei
Durch u quadrat mal r hoch zwei.

Dies zu befolgen nennt er Pflicht,
Und andre Sorgen hat er nicht.

SONNE *klopft mit dem Dirigierstab ab. Die Planeten unterbrechen ihren Umlauf:* Halt, zurück!

SATURN *ein griesgrämiger, älterer Planet:* Was haben Sie gesagt?

MARS *ein cholerischer Planet:* »Halt!« haben Sie gesagt?

VENUS *ein erotischer Planet:* Ja, bilden Sie sich ein, wir sind bei der Generalprobe? Am ersten Schöpfungstag? Daß Sie so einfach mitten in der Ewigkeit »Halt!« sagen?

SATURN: Die Sonne hat einen Sonnenstich.

SONNE: Ruhe im Kosmos! Ich werd' doch wissen, warum ich abgeklopft habe!

MARS: Da bin ich aber gespannt.

** Edició original emprada per a la traducció: SOYFER, J. (2012). «Weltuntergang», dins *Jura Soyfer (1912-1939). Edition 2012. Band 1: Dramatik*. Viena: Jura Soyfer Gesellschaft (JSG).

Edició en línia consultada: SOYFER, J. (2016). «Weltuntergang oder die Welt steht auf kein' Fall mehr lang», dins *Projekt Gutenberg*. Consultat el 19 de setembre de 2016 en línia: <http://gutenberg.spiegel.de/buch/weltuntergang-oder-die-welt-steht-auf-kein-fall-mehr-lang-6485/>

SOL: M'he adonat que des de fa un moment alguna cosa no és com cal amb l'harmonia de les esferes.

MART: Ho esteu dient seriosament?

SOL: Del tot, benvolgut Mart!

MART: Horrorós, la sang se m'enfreda als canals! *Es posa les mans al cap.*

SATURN: Què us agradaria que fôra?

SOL: No sé ben bé. Alguna mena de dissonància fastigosa.

MART: Permeteu-me, per favor: però si la creació és perfecta! Com podria haver-hi de sobte una dissonància?

SOL *s'encongeix d'espallles.*

VENUS *consternada*: Astronòmic!

SATURN: Teniu alguna sospita?

SOL *dubtant*: Sí.

VENUS *histèrica*: Tal vegada sospiteu de mi? Us jure que la tercera potència de la meua distància mitjana a vós sempre ha correspost al quadrat del període orbital.

SATURN: Ja ho sabeu, senyora: vós sempre heu sigut el focus de les meues el·lipses.

SOL: La Venus i el Saturn es poden quedar tranquils. No sospiteu d'ells, sinó... *Vacil·la.*

MART *impacient*: I doncs!

SOL: ... de la Terra! Des de fa poc temps, això és, uns 10 000 anys terrestres, la Terra es comporta de manera molt estranya. També la seua faç s'ha alterat de la manera més rara.

VENUS: Doncs... que es justifique!

SOL: Aquest és el problema. No agafa cap de les meues trucades interplanetàries. Alguna malaltia o preocupació sembla mantenir-la ocupada. Això també deu ser la raó per què ja no balle d'acord amb el tacte de les esferes.

SATURN: I se suposa que nosaltres hem d'esperar ací fins que ella es digne a contestar?

VENUS: Si no se'm permet aviat continuar la meua òrbita, se'm crema el davant i se'm congela el darrere. *Plorosa*: La meua vegetació tropical tan meravellosa!

SOL: No us preocupeu! Aviat sabrem el perquè. He cridat algú que està perfectament al corrent de tot el que passa a la Terra.

SONNE: Ich habe bemerkt, daß in der Sphärenharmonie seit einem Augenblick etwas nicht stimmt.

MARS: Ist das Ihr Ernst?

SONNE: Mein voller Ernst, lieber Mars!

MARS: Entsetzlich, das Blut erstarrt mir in den Kanälen! *Greift sich an den Kopf.*

SATURN: Was soll's denn sein?

SONNE: Ich weiß nicht recht. Irgendeine ekelhafte Dissonanz.

MARS: Aber erlauben Sie – die Schöpfung ist doch vollkommen! Wie kann's da plötzlich eine Dissonanz geben?

SONNE *zuckt die Achseln.*

VENUS *fassungslos*: Astronomisch!

SATURN: Haben Sie irgendeinen Verdacht?

SONNE *zögernd*: Ja.

VENUS *hysterisch*: Auf mich vielleicht? Ich schwör' Ihnen, die dritte Potenz meiner mittleren Entfernung von Ihnen hat immer dem Quadrat der Umlaufzeit entsprochen!

SATURN: Von mir wissen S' ja, gnä' Frau – Sie waren immer der Brennpunkt meiner Ellipsen.

SONNE: Die Venus und der Saturn können ruhig sein. Ich verdächtige nicht sie, sondern... *Zögert.*

MARS *ungeduldig*: Na!

SONNE: ... die Erde! Das Benehmen der Erde ist seit kurzer Zeit, also seit etwa 10.000 Erdenjahren, sehr merkwürdig. Auch ihr Gesicht hat sich sonderbar verändert.

VENUS: Na, dann soll sie sich verantworten!

SONNE: Da steckt eben der Haken. Sie antwortet auf keinen meiner interplanetarischen Anrufe. Irgendeine Krankheit oder Sorge scheint sie ganz zu beschäftigen. Das dürfte auch der Grund sein, daß sie aus dem Sphärentakt gefallen ist.

SATURN: Da sollen wir warten, bis sie die Gnade hat?

VENUS: Wenn ich mich nicht bald um Sie weiterdrehen darf, brenn' ich vorne ganz ab und erfriere auf der Rückseite. *Weinerlich*: Meine wundervolle tropische Vegetation!

SONNE: Keine Angst! Wir werden gleich Aufschluß haben. Ich habe jemanden herzitziert, der um die Erde genau Bescheid weiß.

MART: I qui és?

SOL: La Lluna terrestre!

MART: Com heu aconseguit que vinga?

SOL: Li he llançat un conjunt gravitacional i així l'he tret de la força d'atracció de la Terra.

SATURN: Perdoneu, però això que dieu és la bestiesa més gran que he sentit en 200 milions d'anys. Vós teniu un conjunt gravitacional??? Això va en contra de tota llei física!

SOL *descartant-ho*: I què? Les lleis físiques, diu! I que tots vosaltres esteu parats com uns estels fixos dibuixats al cel... per ventura això està conforme amb les lleis físiques?

MART: Això dic jo! Ja m'estava estranyant des del principi!

SOL: Acabe d'obtenir una ordre d'emergència de dalt de tot. Les lleis físiques estan provisionalment suspeses.

SATURN: Però què passarà amb les teories astronòmiques?

SOL: Doncs, que es canviaran! Les ordres d'emergència són el primer, després ja es trobaran teories per a explicar-les.

SATURN *fa que no amb el cap*: Carai, el que no hi ha hui en dia al cosmos...

Entra la Lluna.

LLUNA *un ancià baixet i calb que somriu de manera distanciada i serena*: Sóc el vostre servidor satèl·lit, Senyories Astrals meues. *Al Sol*: Espere haver brillat força, senyora! Què és de les taques solars tan enganyadores? Sí, sí, ens fem vellets. *Mentre parla, els planetes fan moviments per tirar-lo cap a ells.*

SOL *arrogant*: Vós potser, Lluna terrestre. Pel que fa a mi, jo encara tinc la meua temperatura normal de 30 000 graus. Ah... us he tirat cap aquí...

MART *fa els moviments descrits més amunt*: Bé, en realitat he sigut jo...

SATURN *el mateix joc*: He sigut jo! He sigut jo! Veniu ací, col·lega! Sigueu la meua lluna! Ja en tinc tres! Així en serieu quatre, perfecte perquè jugueu al truc!

VENUS *com els altres*: Jo necessite un satèl·lit com vós, boniquet. Deixeu-la enrere la Lluna, aquest astre tan pansit. Vol aparentar 500 000 anys més jove del que és!

LLUNA *somriu*: Sou una xicona *planetera*, però jo sóc un poc massa gran per a aquestes coses!

SOL *severa*: Us prohibisc que li tireu més la canya gravitacional!

A la Lluna: Per favor, aprobeu-vos un milió de quilòmetres més.

MARS: Wen denn?

SONNE: Den Erdmond.

MARS: Wie haben Sie denn das gemacht?

SONNE: Ich hab ein Bündel Gravitation nach ihm ausgeworfen und ihn damit der Anziehungskraft der Erde entzogen.

SATURN: Verzeihn, aber das ist der größte Blödsinn, den ich seit 200 Millionen Jahren gehört habe. Sie haben Bündel Gravitation??? Das schlägt doch allen physikalischen Gesetzen ins Gesicht!

SONNE *wegwerfend*: Pah! Die physikalischen Gesetze! Entspricht es vielleicht den physikalischen Gesetzen, daß ihr jetzt alle stillsteht wie angemalte Fixsterne?

MARS: Na eben! Ich wunder' mich eh schon die ganze Zeit!

SONNE: Ich habe an allerhöchster Stelle eine Notverordnung erwirkt. Die physikalischen Gesetze sind provisorisch aufgehoben.

SATURN: Aber die astronomischen Theorien...?

SONNE: Werden eben geändert werden! Zuerst kommen immer die Notverordnungen, dann finden sich schon die Theorien dazu.

SATURN *kopfschüttelnd*: Nein, was es jetzt im Kosmos alles gibt...

Auftritt Mond.

MOND *ein kahlköpfiger, kleiner Greis, lächelnd, abgekühlt und abgeklärt*: Gschamster Trabant, meine Sternschaften! *Zur Sonne*: Wunsch' wohl gestrahlt zu haben, gnä' Frau! Was machen die Sonnenfleckerln, die peinlichen? Ja, ja, man wird alt. *Während er spricht, machen die Planeten Bewegungen, um ihn an sich zu ziehen.*

SONNE *hochmütig*: Sie vielleicht, Erdmon. Was mich betrifft, so habe ich noch immer meine normalen 30.000 Grad Temperatur. Ach – ich hab' Sie hergezogen –

MARS *die obigen Bewegungen machend*: Eigentlich war das ich –

SATURN *das gleiche Spiel*: Ich war's! Ich war's! Komm her, Spezi! Sei mein Mond! Drei Monde hab' ich schon! Da wäret ihr grad vier zum Tarockieren!

VENUS *das gleiche Spiel*: Ich brauch' einen Trabanten wie dich, Schatzerl. Laß doch die Erde stehen, diesen verwelkten Stern. Sie macht sich um 500.000 Jahre jünger, als sie ist!

MOND *lächelnd*: Sie sind ein planettes Madel. Aber ich bin schon zu alt für so was!

SONNE *streng*: Ich verbiete euch, den Mond weiter anzugravitieren!

Zum Erdmond: Bitte treten Sie eine Million Kilometer näher.

LLUNA *fa un pas cap al Sol*: És clar, senyora directora d'orquestra.

Què puc fer per vós?

SOL: Demanem informació sobre la Terra.

LLUNA *avergonyit*: Ai las! Què li passa a la Terra?

SOL: Descompassa el ball de les esferes. Exhibeix un comportament inquiet. No acaba els cercles prescrits amb la marxa tronadora prescrita. Destaca de la perfecció de la creació. En poques paraules, destorba l'harmonia de les esferes!

LLUNA: O siga que no ho sabeu encara?

SOL: No.

LLUNA *es torça de vergonya*: Doncs, si no sabeu res encara, preferisc no dir res.

SOL: Us aconselle que no us poseu reticent ara! Si no, us tire sense pietat al meu pit!

LLUNA *estremint-se*: 30 000 graus Celsius!!! Brrr! Aleshores millor que ho explique. *Dubtant*: Doncs... la Terra està malalta.

VENUS: Ha, ha! Probablement decrepita!

LLUNA: No. Malalta no és en absolut la paraula adequada. És que em fa tanta vergonya...

MART: Digueu les coses pel seu nom!

LLUNA: ... doncs, la Terra té... *es posa les mans al cap i fa com si volguera atrapar un poll* ... té ... com era que es deia això... *humans* és el que té!

VENUS: Humans! No en conec, d'aquests animalots.

SATURN: Deuen ser bestiotis repugnants!

LLUNA: A veure, això depèn. Jo també en vaig tenir una vegada, d'humans –abans de fer-me calb. Quins bons temps aquells! Simplement és que són molt vius, aquests humanets, però això és millor que no res, no?

VENUS *en to de mofa*: Un vellet sentimental!

SOL: Ah, d'acord. Aleshores hem de purgar la Terra dels humans. Abans, no tindrem pau.

LLUNA: No ho feu, Ses Senyories Astrals!

VENUS: És clar que ho farem.

SATURN: L'única qüestió és: com?

Entra el cometa Conrad.

MOND *macht einen Schritt auf sie zu*: Bitte, Frau Kapellmeister. Was steht zu Diensten?

SONNE: Wir verlangen Auskunft über die Erde.

MOND *verlegen*: Oje! Was ist denn mit der Erde?

SONNE: Sie fällt aus dem Takt. Sie trägt unruhiges Gehaben zur Schau. Sie vollendet die vorgeschriebenen Kreise nicht im vorgeschriebenen Donnergang. Sie sticht von der Vollkommenheit der Schöpfung ab. Kurz, sie stört die Sphärenharmonie!

MOND: Sie wissen also nix?

SONNE: Nein.

MOND *windet sich vor Verlegenheit*: Also, wenn Sie nix wissen, dann sag' ich lieber nix.

SONNE: Ich rate Ihnen, nicht renitent zu sein! Sonst ziehe ich Sie unbarmherzig an meinen Busen!

MOND *erschauernd*: 30.000 Grad Celsius!!! Brrr! Dann sag' ich 's lieber. *Zögernd*: Also – die Erde ist krank.

VENUS: Haha, wahrscheinlich Altersschwäche!

MOND: Nein. Krank ist überhaupt nicht der richtige Ausdruck. Ich genier' mich so ...

MARS: Also quetschen Sie sich schon aus!

MOND: ... also die Erde hat... *greift sich an den Kopf und macht die Bewegung, eine Laus zu fangen* ... sie hat... wie nennt man das nur ... MENSCHEN hat sie!

VENUS: Menschen? So ein Ungeziefer kenn' ich nicht.

SATURN: Das müssen widerliche Tierchen sein!

MOND: Na ja. Wie man's nimmt. Ich habe auch einmal Menschen gehabt – bevor ich meine Glatze gekriegt hab' – das waren schöne Zeiten! Lebendig sind sie halt, die Menscherln – und das ist ja immerhin was...

VENUS *spöttisch*: Ein sentimentaler Greis!

SONNE: O ja. Wir müssen also die Erde von den Menschen säubern. Früher wird keine Ruh sein.

MOND: Tun Sie's nicht, meine Sternschaften!

VENUS: Natürlich werden wir's tun.

SATURN: Fragt sich nur, wie?

Auftritt der Komet Konrad.

COMETA: Disculpeu, Senyories Astrals, un pobre cometa itinerant demana una miqueta de radiació elèctrica!

SOL: Com us diuen?

COMETA: Em diuen Conrad. Voldria anar fins a la Via Làctia, on tinc una cita amb una estrella amb cua.

SOL *condescendent*: Bé. Podeu passar el meu sistema, però no xoqueu contra res, que, si no, hi ha una desgràcia.

COMETA: Mil besos a les vostres protuberanciets! *Vol continuar endavant.*

MART: Pareu! No us mogueu!

El cometa, espantat, es queda parat.

Tinc una idea! Una cura radical per a la Terra!

SOL: No tingeu pèls a la llengua.

MART: Ara mateix el cometa es posa de camí cap a...

COMETA: Cap a la meua estrella?

MART: No, cap a la Terra. Xoca amb tota la força contra la Terra! L'espenta només un poquet... però de segur que tots els éssers humans moren per l'impacte!

SOL: Genial! Us felicite!

COMETA: Però, Molt Honorables Senyories Astrals! Si jo només vull veure la meua estrella amb cua!

VENUS: Cometes, sempre van amb el foc a la cua!

MART: Ens és d'un verd espectral el que vós vulgueu! Ho heu de fer!

COMETA: Però...

SOL: No gireu cua ara! Si no, us condemne per sempre més a pegar voltes cada vegada més accelerades i amb el·lipses cada vegada més agudes al voltant de l'Urà!

COMETA: Déu meu, Déu meu! El millor seria que em fera escàpol. Però aquest maleït espai està tan corbat pertot arreu: en algun moment hauré de tornar al punt de partida i aleshores m'anirà malament! Així ens va amb la física! *Resignant-se*: D'acord.

MART: I no hi sigueu considerat, eh!

SATURN: D'avui en un mes hi sereu.

SOL: I aleshores: txin-bum-plaf i la Terra està deshumanitzada! Entesos?

KOMET: Verzeihen die Sternschaften, ein armer, vagierender Komet bittet um a bisserl a elektrische Bestrahlung!

SONNE: Wie heißen Sie?

KOMET: Konrad mein Name. Ich möchte gern bis auf die Milchstraße wander, dort hab ich ein Rendezvouz mit einer Sternschnuppe.

SONNE *gnädig*: Gut Sie dürfen mein System passieren, aber stoßen Sie nirgends an, sonst gibt's ein Malheur.

KOMET: Ich küß's Protuberanzerl! *Will weiter*.

MARS: Halt! Hergestellt!

Komet bleibt erschrocken stehen.

Ich hab' eine Idee! Eine Radikalkur für die Erde!

SONNE: Raus damit!

MARS: Der Komet Konrad macht sich augenblicklich auf den Weg – im Eiltempo –

KOMET: Zu meiner Schnuppe?

MARS: Nein, zur Erde. Prallt mit aller Wucht auf die Erde auf! Es bringt einen Tippel – aber an der Erschütterung gehen garantiert alle Erdmenschen zugrund'!

SONNE: Genial! Ich gratulieren Ihnen.

KOMET: Aber meine verehrten Sternschaften! Ich will doch zu meiner Schnuppe!

VENUS: Das ist uns schnuppe!

MARS: Das liegt uns spektalgrün auf! Sie müssen!

KOMET: Aber –

SONNE: Keine Abschweifungen! Sonst verurteile ich Sie zu lebenslänglichem Umkreisen des Uranus mit Verschärfung durch spitze Ellipsen!

KOMET: O Gott, o Gott! Am liebsten versuchert ich's mit an Fluchtversuch. Aber dieser verflixte Weltraum ist ja überall gebogen – einmal muß ich an meinen Ausgangspunkt zurück, und dann geht's mir schlecht! So geht's einem mit der Physik! *Resignierend*: Also gut.

MARS: Und keine Schonung, ja?!

SATURN: In einem Monat sind Sie dort –

SONNE: Dann tschin-bum-krach, und die Erde ist entmenscht! Verstanden?

LLUNA: Però compte amb la força, senyor veí, que no se'm rebente tota la Terra. Aniré al més aviat possible cap a casa. I no xoqueu contra mi quan passeu a tota velocitat per allí! *Fa mutis.*

COMETA: Bé, bé. Un mes. Però quina mena de mes? Que diuen que el temps és relatiu. *Sospirant:* Maleïda física!

SOL: Un mes terrestre! Així doncs! Preparat?

COMETA: De grat o per força.

SOL: Us donarem l'ímpetu necessari! *Aprofitant la força gravitacional dels planetes, es llança al cometa d'un lloc a l'altre fins que assoleix l'impuls necessari.*

COMETA: No tan fort! Ja hi ha prou! Si continueu així, jo mateix la palme en l'intent! Maleïda física!

SOL: Un... Dos... Tres... Ja!

COMETA *mentre fa mutis corrents:* Mare meua, quin xoc que produirà!

L'escenari s'enfosqueix a poc a poc mentre se sent un brunzit cada vegada menys fort. Així que es deixa de sentir el soroll, l'escenari s'enfosqueix del tot.

SEGON QUADRE

El professor Guck fa un descobriment.

[falta]

TERCER QUADRE

Chanson dels telègrafs³

Des de les noranta-nou vores
de la nostra esfera Terra
ixen de milers d'emissores
els informes.
I la història del món
boneix pels nervis de coure,
delicats, lluents i intricats.
Clar. Ras. Fort. Mut.
Tramès. Rebut.
Fi.

---

³ Nota del traductor: Anotació segons la versió en línia del Projecte Gutenberg, traduïda per mi: «L'escenari està completament a fosques. Se sent el soroll dels aparells de telegrafia.»

MOND: Aber nicht zu arg, Herr Nachbar, daß sie mir nicht ganz zerplatzt. Ich werd' mich, so schnell es geht, heimbegeben. Streifen S' nicht an mir an, wenn Sie dann vorbeisausen in einem Monat! *Ab.*

KOMET: Gut, gut. Ein Monat. Was für ein Monat? Die Zeit ist ja, her' ich, relativ. *Seufzend:* Verflixte Physik!

SONNE: Ein Erdmonat! Also! Fertig?

KOMET: Wohl oder übel.

SONNE: Wir werden Ihnen den nötigen Schwung verleihen! *Komet wird nun von den Anziehungskräften der Planete so lange hin und her geschleudert, bis er den nötigen Schwung kriegt.*

KOMET: Nicht so gach! Genügt schon! Ich werd' ja dabei selbst draufgehen! Verflixte Physik!

SONNE: Eins – zwei – drei – los!

KOMET *im Absausen:* Gott, wird das an Plantsch geben!

Die Bühne verdunkelt sich allmählich, während man ein Sausen hört, das immer schwächer wird. Wie das Geräusch ganz abklingt, wird es auf der Bühne ganz finster. A tempo wieder Licht.

ZWEITES BILD

Professor Guck macht eine Entdeckung

[fehlt]

DRITTES BILD

Telegraphen-Chanson

Von den neunundneunzig Rändern
Dieser kugelrunden Erde
Flitzen flink aus tausend Sendern
Die Berichte. –
Durch die zarten, blitzend harten Kupfernerven dieser Erde
Surr't die Weltgeschichte.
Sing – sang – kurz – lang
Sendung – Empfang.
Stop.

Cauen humans – pugen les lliures,
pactes de pau descansen en pau.
El nostre cel està ple d'arpes
i bombarders.
La pluja s'emporta nous pactes.
La copa mundial és un frau.
La pàtria busca guerrers.
Mort. Brut. Fort. Mut.
Tramès. Rebut.
Fi.
D'entre aquestes xarxes llargues,
intricades i delicades,
s'esquitllen signes, mots i frases
i s'esvaeixen.
I sols unes, de petites,
dins la xarxa són atrapades.
Hi romanen i les llegeixen.
Clar. Ras. I són:
«la fi del món».
Fi.

I corre per totes les vores
de la nostra esfera Terra,
ressonant-nos a totes hores,
a través de les estacions,
com un llamp sobre les neurones,
envers el sud, envers el nord:
Aquest món de deu mil nacions
tan ple d'objectes i subjectes
ha estat condemnat a la mort!
I aquest fúnebre afer
es realitza al febrer!
Fi! Fi! Fi!

[Chanson dels periodistes⁴]

PRIMER PERIODISTA: Hola, París? Hola, qui parla?
Le Temps? Sobre Alemanya informa!
Al país tot va bé; el mercat, fort!
Les accions d'acer pugen animades.
Des d'un poblet de mala mort

---

4 Nota del traductor: Anotació segons la versió en línia del Projecte Gutenberg, traduïda per mi: «Des de la foscor se senten les veus dels periodistes.»

Opfer fallen – Kurse steigen –
Friedenspakte ruhn in Frieden.
Unser Himmel hängt voll Geigen –
Und Granaten.
Niederschläge – Romverträge –
Meisterschaft noch nicht entschieden –
Heimat braucht Soldaten.
Gas – Tank – kurz – lang
Sendung – Empfang.
Stop.
Zeichen, Silben, Worte, Sätze
Schlüpfen, gleiten durch die langen
Zarten, harten Kupfernetze
Und verfliegen.
Und nur eines, nur ein kleines
Hat im Netz sich festgefangen
Und bleibt zappelnd liegen.
Kurz – lang – kurz – lang:
»Weltuntergang«.
Stop.

Und es flitzt um alle Ränder
Dieser kugelrunden Erde,
Es zerreißt die Morse-Bänder,
Halbt durch alle Radio-Sender,
Rast auf blanken Eisenschienen
Nach dem Süden, nach dem Norden:
Diese Welt der tausend Länder,
Voll von Menschen und Maschinen,
Ist zum Tod verurteilt worden!
Und das Todesurteil wird
Ende Mai exekutiert!
Stop! Stop! Stop!

[Journalisten-Chanson]

ERSTE STIMME: Hallo, Paris? Hallo, wer spricht?
Le Temps? Ich gebe den Deutschlandbericht!
Im Lande herrscht Ruhe, die Börse ist fest.
Stahlaktien klettern munter.
Aus gottverlassenem kleinen Nest

m'arriba una anècdota que em té absorbt:
El món s'acaba d'ací a quatre setmanes!

SEGON PERIODISTA: Hola! Hi és Londres? Qui parla?
The Times? De França informa.
Un crac ha rematat milers d'estafats.
Avalots i protestes,
l'exèrcit s'augmenta malgrat els indignats.
Circula un rumor que ens deixa desconfiats:
El món s'acaba d'ací a quatre setmanes.

TERCER PERIODISTA: Hola, em sent? Londres parla!
Per a la *New York Tribune* informa!
Assumptes exteriors comunica: *We do our best*,
però el senyor Edèn avisa les germanes
i es prepara per estar llest,
puix corre un rumor funest:
El món s'acaba d'ací a quatre setmanes!

QUART PERIODISTA: Hola? Qui és? Hola? Qui parla?
Hi és *Die Zeit*? Us informa:
Des de Frisco! Xangai! Betlem!
Des de l'Orient Llunyà! Des del Tribunal Suprem!
Des del Banc de Petroli! Des del Trust de Llumí!
Pregunteu-vos: per qui toquen les campanes?
Si el cel no vol que negociem,
el món s'acaba d'ací a quatre setmanes!

QUART QUADRE

Una audiència

*Guck, un Führer, un fotògraf*⁵

FÜHRER: Professor, vosté ha extret l'essència del seu geni de les arrels
de la força de la nostra nació. Done'm la seua mà dreta radical! *Al*
fotògraf: Una foto, per favor!

GUCK: No, realment cal que...

FÜHRER: No diga «no»! *No* és un barbarisme! Guck, vosté és el
número dos de l'orgull públic de l'Estat! La fi del món és un invent
nacional! *Al fotògraf*: Una foto, per favor!

---

⁵ Nota del traductor: Anotació segons la versió en línia del Projecte Gutenberg, traduïda per mi: «El saló del Führer. El Führer, en conversa amb el professor Guck. Davant d'aquests dos, un fotògraf.»

GUCK: Però...Kommt ein Bonmot, das uns lächeln läßt:
Die Welt geht in vier Wochen unter!

ZWEITE STIMME: Hallo! Ist London da? Wer spricht?
The Times? Ich gebe den Frankreichbericht.
Ein Bankkrach gab zehntausend Sparern den Rest.
Radau und Kunter-Bunter,
Armee-Budget steigt trotz Protest.
Gerücht kursiert, das uns skeptisch läßt:
Die Welt geht in vier Wochen unter.

DRITTE STIMME: Hallo, Sie hören? London spricht!
Für *New York Times* ein Funkbericht!
Das Außenamt meldet: We do our best,
Herr Eden glaubt an Wunder.
Durchs letzte Diplomatenfest
Lief ein Gerücht, das nicht locker läßt:
Die Welt geht in vier Wochen unter!

VIERTE STIMME: Hallo! Wer dort? Hallo! Wer spricht?
Ist dort *Die Zeit*? Wir geben Bericht!
Hier Frisco! Schanghai! Budapest!
Hier Ferner Ost! Hier Goldner West!
Hier Erdölbank! Hier Zündholztrust!
Knied nieder und fleht um ein Wunder!
Wenn sich der Himmel nichts abhandeln läßt,
Geht die Welt in vier Wochen unter!

VIERTES BILD

Eine Audienz

Guck, ein Führer, ein Photograph

FÜHRER: Professor, Sie haben den Seinsgehalt Ihres Genies aus den Wurzeln unserer Volkskraft gezogen. Reichen Sie mir Ihre knorrige Rechte! *Zum Photographen*: Bitte Aufnahme!

GUCK: Nein, ich muß wirklich –

FÜHRER: Kein Nein! Nein ist ein Fremdwort! Guck, Sie sind des Staates öffentlicher Stolz Nummer zwo! Der Weltuntergang ist eine völkische Erfindung! *Zum Photographen*: Bitte Aufnahme!

GUCK: Aber –

FÜHRER: No diga «però»! *Però* és una expressió marxista! Em dirigisc a vostè amb esta pregunta: Vol ostentar, d'este dia en endavant, el títol honorari «Director de la Física Imperial» o, encara millor, el títol «Conductor Tèrmic del Reich»?

GUCK: No, jo...

FÜHRER: Deduïsc un 99% de «Sí» de la seua resposta! *Al fotògraf:*
Foto!

GUCK: Pense...

FÜHRER: Tot, tret de pensar!

GUCK: Crec...

FÜHRER: Molt millor!

GUCK: Crec que vostè no es fa una idea de la transcendència del meu descobriment. El cometa ens destrossarà a tothom.

FÜHRER: Destrossar... per a això hi sóc jo!

GUCK: Però tota la humanitat...

FÜHRER: Humanitat? No sé *lo* que és!

GUCK: Una massacre...

FÜHRER: Això sí que sé *lo* que és.

GUCK: Però considere: tot aquell que tinga aspecte humà...

FÜHRER: No em vinga ara amb xerrameca liberal! La conspiració dels jueus, dels francmaçons i dels bolxevics ens ha enviat un cometa: d'una banda, per a controlar i alhora destruir el món; de l'altra, per a sotmetre la nostra nació a desmoralitzadores influències extraplanetàries.

GUCK *espaterrat*: Doncs no sé ben bé... Jo només em dedique a la física.

FÜHRER *amenaçador*: Però no deu ser física jueva a què es dedica?

GUCK *consternat*: Física jueva? Però que això existeix? Què deia la física moderna? Que l'espai és corbat...

FÜHRER *assenyalant el nas*: Ho veu?

GUCK: Que el temps és relatiu: mil anys...

FÜHRER: Què passa amb els mil anys del nostre Reich?

GUCK: Possiblement es reduesquen a uns pocs anys.

FÜHRER *enutjat*: I de què dependria això?

GUCK: Del moviment.

FÜHRER: De quin moviment? Al Reich sols hi ha...

GUCK *hesitant*: L'altre moviment, vull dir.

FÜHRER: Ho veu? No és altra cosa que alta traïció!

FÜHRER: Kein Aber! Aber ist ein marxistischer Ausdruck! Ich richte an Sie die Frage: Wollen Sie von heute ab den Ehrennamen Reichsphysikführer, schöner gesagt, den Ehrennamen Reichswärmeleiter tragen?

GUCK: Nein, ich –

FÜHRER: Aus Ihrer Antwort entnehme ich ein neunundneunzigprozentiges Ja! *Zum Photographen:* Aufnahme!

GUCK: Ich denke –

FÜHRER: Nur nicht denken!

GUCK: Ich glaube –

FÜHRER: Schon besser!

GUCK: Ich glaube, Sie ermessen nicht ganz die Bedeutung meiner Erfindung. Der Komet wird uns alle zerschmettern –

FÜHRER: Zum Zerschmettern bin ich da!

GUCK: Aber die ganze Menschheit –

FÜHRER: Menschheit? Kenn' wa nich!

GUCK: Eine Massenhinrichtung –

FÜHRER: Kenn' wa schon.

GUCK: Aber bedenken Sie: Alles, was Menschenantlitz trägt...

FÜHRER: Bloß kein liberalistisches Gequassel! Weltjudentum, Freimaurerei und Bolschewismus haben einen Kometen entsandt: einerseits, um die Welt gleichzeitig zu vernichten und zu beherrschen, andererseits, um unser Volk durch fremdplanetarische Einflüsse zu zersetzen.

GUCK *erschrocken*: Ich weiß nicht recht... Ich befasse mich nur mit Physik.

FÜHRER *drohend*: Aber doch nicht jüdischer Physik?

GUCK *fassungslos*: Jüdische Physik? Ja, gibt's denn das? Was sagt da die moderne Physik? Daß der Weltraum gebogen –

FÜHRER *mit einer Bewegung zur Nase*: Sehen Sie!

GUCK: Die Zeit ist relativ – tausend Jahre –

FÜHRER: Was ist mit unseren tausend Jahren?

GUCK: Die können unter Umständen auf ein Jahr zusammenschrumpfen.

FÜHRER *wütend*: Und wovon hängt das ab?

GUCK: Von der Bewegung.

FÜHRER: Von welcher Bewegung? Im Reich ist nur –

GUCK *zögernd*: Ich meine die andere Bewegung.

FÜHRER: Sehen Sie, glatter Hochverrat!

GUCK: I les òrbites dels planetes...

FÜHRER: Què passa amb les òrbites?

GUCK: Són el·líptiques.

FÜHRER: Parlant clar i net: «acaragolaes».

GUCK: La força d'atracció...

FÜHRER: Què és de la meua atracció?

GUCK: Físicament parlant, és *–dubtant–* pràcticament nul·la.

FÜHRER *brama*: Nul·la!!!?

GUCK: I els termes? *Rotasió, gravitació, inclinació... –astorat–* sió, sió, sió!

FÜHRER *trionfador*: Ho veu? Reconeix ara que la fi del món és un invent fet per a encerclar-nos?

GUCK: Això... això potser seria passar-se'n.

FÜHRER: Passar-se'n? El degrade de Conductor Tèrmic del Reich a ciutadà imperial comú i de ciutadà imperial a súbdit. Com a tal li cride: Fora! *Mentre Guck fa mutis*. Té sort que és famós en tot el món. *Guck fa mutis. Al fotògraf*: Això últim, en té una foto?

FOTÒGRAF: Sí!

FÜHRER *després de repensar-s'ho*: Aleshores destrüisca'n la placa!

GUCK: Und die Planetenbahnen –
FÜHRER: Was ist mit den Planetenbahnen?
GUCK: Die sind elliptisch.
FÜHRER: Auf deutsch: geschneckert.
GUCK: Die Anziehungskraft –
FÜHRER: Was ist mit meiner Anziehungskraft?
GUCK: Die ist, physikalisch gesehen, – *zögernd* – fast null.
FÜHRER *brüllend*: Null!!!?
GUCK: Und die Fachausdrücke? Rotazion, Gravitazion – Inklinazion
– *erschrocken* – zion – zion – zion.
FÜHRER *triumphierend*: Sehen Sie! Geben Sie jetzt zu, daß der
Weltuntergang erfunden wurde, um uns einzukreisen?
GUCK: Das ist – das ist – vielleicht übertrieben gesagt.
FÜHRER: Übertrieben? Ich degradiere Sie vom Reichswärmeleiter
zum gewöhnlichen Reichsbürger, und vom Reichsbürger zum
Staatsangehörigen. Als solchem donnere ich Ihnen zu: Hinaus!
Während Guck abgeht. Ein Glück, daß Sie weltberühmt sind. *Guck ab.*
Zum Photographen: Haben Sie das zuletzt aufgenommen?
PHOTOGRAPH: Jawohl!
FÜHRER *nach Überlegung*: Dann schlagen Sie die Platte kaputt!